

การตั้งคำถามในกรณีคนหายที่มีอาการสมองเสื่อม Questioning in Cases of Missing Persons with Dementia

ดำรงศักดิ์ ขวนขวาย¹ สฤณี สืบพงษ์ศิริ² และ นารัตติดา สุศรี³

^{1,3} สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม

² คณะอาชญาวิทยาและการบริหารงานยุติธรรม มหาวิทยาลัยรังสิต

Damrongsak Kwaunkwai¹, Sarit Suebongsiri² and Narttida Susri³

^{1,3} Central Institute of Forensic Science Thailand, Ministry Of Justice

² Criminology and Justice Administration, Rangsit University

Received February 3, 2021 | Revised October 26, 2021 | Accepted December 20, 2021

บทความวิชาการ (Academic Article)

บทคัดย่อ

บทความนี้เสนอแนวทางการตั้งคำถามสำหรับกรณีคนหายที่มีอาการสมองเสื่อม วัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการตั้งคำถามเกี่ยวกับการหายตัวไปของผู้ที่มีอาการสมองเสื่อมจากบทความ แบบแจ้งคนหาย แนวทางปฏิบัติทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ เพื่อความรวดเร็วในการรวบรวมข้อมูลส่งผลการวางแผนการติดตามเพิ่มโอกาสพบตัวและลดความเสี่ยงอันตรายที่จะเกิดขึ้นกับคนหาย เนื่องจากการติดตามคนหายที่มีอาการสมองเสื่อมควรติดตามภายใน 6 ชั่วโมงแรกตั้งแต่อายตัวไป หวังเป็นอย่างยิ่งว่าเนื้อหาของบทความนี้จะประโยชน์สำหรับการพัฒนาการปฏิบัติงานด้านคนหาย เพื่อช่วยให้คนหายที่มีอาการสมองเสื่อมให้กลับสู่ครอบครัวอย่างปลอดภัย

คำสำคัญ : การตั้งคำถาม, คนหายที่มีอาการสมองเสื่อม

Abstract

This article presents the questioning in cases of missing persons with dementia. The objective is, to study the structure of questioning in case of missing persons with dementia from relevant articles reports, guidelines, from Thailand and other countries. The primary goal is to speed up data collection, for the purpose of search planning which will , increase the chance of finding the missing person and reducing the risk of harm to The is because the search for missing persons with dementia should start within the first 6 hours since disappearance. It is hoped that the content of this article will benefit the development of related missing persons practices, resulting in the safe return of missing person with dementia.

Keywords: Questioning, Missing Persons with Dementia

บทนำ

การติดตามหาคนหายที่มีอาการสมองเสื่อมในปัจจุบันมีความซับซ้อนและยากลำบากในการติดตาม เนื่องจากคนหายมีการสูญเสียความทรงจำและมีความบกพร่องทางพฤติกรรม รวมถึงกระบวนการคิดและการตัดสินใจ ส่งผลให้เมื่อเกิดการสูญหายเส้นทางของคนหายมีทิศทางและระยะทางที่ไม่แน่นอน ทำให้ไม่สามารถรู้ได้ว่าคนหายอยู่ที่ไหนและอยู่อย่างไร ซึ่งมีความเสี่ยงสูงสำหรับการเกิดอันตรายและการเสียชีวิต จึงทำให้กรณีคนหายที่มีอาการสมองเสื่อมมีความแตกต่างกับคนหายกรณีอื่น ๆ เพราะคนหายที่มีอาการสมองเสื่อมสามารถกลายเป็นคนเร่ร่อน คนนิรนาม เพราะไม่สามารถสื่อสารได้ว่าตัวเองเป็นใคร หรือบอกข้อมูลเกี่ยวกับตนเองได้ จึงมีโอกาสเกิดอุบัติเหตุหรือถูกทำร้ายร่างกายจนถึงขั้นเสียชีวิตกลายเป็นศพนิรนาม จากสถิติคนหายที่มีอาการสมองเสื่อม ปี 2563 ของมูลนิธิกระจกเงาพบว่าจำนวนทั้งหมด 96 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.8 จากจำนวนคนหายทั้งหมด 845 ราย (Mirror Foundation, 2020) นอกจากนี้ยังพบว่าอาการสมองเสื่อมเป็นภัยเงียบสามารถเกิดขึ้นได้กับคนอายุน้อยและมักพบในวัยทำงาน สาเหตุมาจากความเครียดจนก่อให้เกิดภาวะซึมเศร้าและแยกตัวออกจากสังคม ครอบครัว รวมถึงเพื่อนร่วมงาน ซึ่งพฤติกรรมและอารมณ์ของคนหายที่ทำการสมองเสื่อมอาจถูกกระตุ้นด้วยปัจจัยแวดล้อม เช่น เสียงดัง อากาศร้อน แสงสว่างไม่เพียงพอ ผู้คนพลุกพล่าน พฤติกรรมของคนรอบข้างและสภาวะแวดล้อมที่น่าสับสน (Muangpaisan, 2019) จากสาเหตุของอาการสมองเสื่อมและปัจจัยดังกล่าว ส่งผลต่อการใช้ชีวิตประจำวันที่เป็นสาเหตุทำให้คนที่มีอาการสมองเสื่อมมีโอกาสเดินเร่ร่อนนอกบ้านจนทำให้เกิดการสับสนและลืมว่าตัวเองอยู่ที่ไหนและพยายามหาทางกลับ บางรายอาจมีปัญหาด้านการสื่อสารไม่เข้าใจภาษาหรือไม่สามารถบอกให้ใครเข้าใจถึงความต้องการได้ ทำให้คนที่มีอาการสมองเสื่อมต้องเดินทางสิ่งที่ตัวเองต้องการจนทำให้เกิดการสูญหายได้

ดังนั้นการสูญหายของคนที่มีอาการสมองเสื่อมเป็นความท้าทายต่อกระบวนการติดตามคนหาย จำเป็นต้องมีการพัฒนาการปฏิบัติงานโดยจุดเริ่มต้นที่สำคัญคือรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ที่สามารถศึกษาข้อมูลได้จากแนวทางการติดตามและวิธีปฏิบัติเฉพาะด้านคนหายที่มีอาการสมองเสื่อม เกี่ยวกับการตั้งคำถามสำหรับการสัมภาษณ์ข้อมูลกรณีคนหายที่มีอาการสมองเสื่อม ให้ความสำคัญในการซักถามญาติหรือผู้แจ้งคนหาย โดยการตั้งคำถามสำหรับการสัมภาษณ์ข้อมูลกรณีคนหายที่มีอาการสมองเสื่อม จำเป็นต้องมีลักษณะตรงประเด็นกับตัวคนหายและการสูญหายมากที่สุด รูปแบบของคำถามต้องช่วยกระตุ้นให้ระลึกถึงรายละเอียดสำคัญและเหตุการณ์ที่นำไปสู่การสูญหาย เช่น พฤติกรรม อารมณ์ และอุปนิสัย กิจกรรมประจำวัน สถานที่ที่คนหายชอบไป เส้นทางที่คนหายไป การเดินทางหรือโดยสารรถยนต์ เหตุการณ์ก่อนการหาย ประกอบกับข้อมูลรูปพรรณสัณฐาน เครื่องแต่งกายล่าสุด วัน เวลา สถานที่พบครั้งสุดท้าย และเบาะแสจากคนสุดท้ายที่เห็นคนหาย ข้อมูลทั้งหมดนำมาใช้ในการเชื่อมโยงกับพฤติการณ์คดีเพื่อให้เจ้าหน้าที่ได้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับคนหาย รวมถึงช่วยในการวิเคราะห์สถานการณ์ การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ การรวบรวมพยานหลักฐานและการวางแผนค้นหา ซึ่งใช้เป็นข้อมูลและการรวบรวมพยานหลักฐานเพิ่มเติม สำหรับการติดตามคนหายที่มีอาการสมองเสื่อม ในบทความนี้ได้นำเสนอประเด็นคำถามที่เป็นประโยชน์สำหรับการใช้สัมภาษณ์ข้อมูลจากญาติหรือผู้แจ้ง เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาและนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติงานการติดตามคนหายของประเทศไทย ซึ่งการปฏิบัติงานติดตามคนหายดำเนินงานภายใต้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสนับสนุนการปฏิบัติงานติดตามคนหาย และการพิสูจน์คนนิรนามและศพนิรนาม พ.ศ. 2564 สถาบันนิติวิทยาศาสตร์มีหน้าที่ตามระเบียบเกี่ยวกับการศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการดำเนินการติดตามคนหายและการพิสูจน์ศพ

นิรนามของหน่วยงานของรัฐต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาระบบการติดตามคนหาย พิสูจน์คนนิรนาม และศพนิรนาม ซึ่งการศึกษาเกี่ยวกับประเด็นคำถามสำหรับการสัมภาษณ์ข้อมูลกรณีคนหายที่มีอาการสมองเสื่อม มีประโยชน์ในการพัฒนางานด้านการติดตามและการตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์ ตลอดจนนำไปสู่การพิสูจน์บุคคลและนำคนหายกลับสู่ครอบครัวอย่างปลอดภัย

เนื้อหา

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอการตั้งคำถามสำหรับการสัมภาษณ์ญาติหรือผู้แจ้งเกี่ยวกับข้อมูลคนหายที่มีอาการสมองเสื่อม เพื่อรวบรวมข้อมูลนำไปสู่การไขข้อสงสัยที่ว่า คนหายไปไหน คนหายหายไปได้หรือไม่ สาเหตุอะไรที่ทำให้หายไป ซึ่งการสูญหายของคนที่มีอาการสมองเสื่อมนั้นมีสาเหตุหลักมาจากอาการสมองเสื่อม การตั้งคำถามในกรณีคนหายที่มีอาการสมองเสื่อมจำเป็นต้องอาศัยความรู้เกี่ยวกับอาการสมองเสื่อมมาประกอบการตั้งคำถามและรวบรวมประเด็นคำถามจากแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ ซึ่งรายละเอียดของบทความแบ่งออกเป็นข้อมูลเกี่ยวกับอาการสมองเสื่อมและตัวอย่างการตั้งคำถามเกี่ยวกับคนหายที่มีอาการสมองเสื่อมมีรายละเอียดดังนี้

1) อาการสมองเสื่อม (Dementia)

อาการสมองเสื่อมเกิดจากระบบการทำงานของสมองที่เสื่อมลงหรือมีความบกพร่อง ซึ่งผู้ป่วยจะไม่มี ความบกพร่องในด้านความทรงจำและรวมถึงด้านอื่น ๆ ด้วย ได้แก่ การใช้ความคิด การตัดสินใจ ความเข้าใจสิ่งต่าง ๆ การเรียนรู้ การสื่อสาร หรือการเปลี่ยนแปลงทางด้านอารมณ์ เป็นต้น อาการสมองเสื่อมจะแตกต่างกันไป อาการที่พบได้บ่อยแบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1) การเปลี่ยนแปลงกระบวนการคิดหรือกระบวนการรับรู้ อาการสมองเสื่อมส่งผลต่อความคิดและการรับรู้ ผู้ป่วยจึงอาจพบอาการต่อไปนี้ 1) เสียความทรงจำ มักจะเป็นอาการที่เกิดขึ้นในช่วงแรกและเป็นอาการที่สังเกตได้ชัดที่สุด ซึ่งจะมีปัญหาในการจดจำเหตุการณ์ ผู้คน หรือสถานที่ 2) มีปัญหาในการให้เหตุผล หรือการแก้ไขปัญหา 3) มีปัญหาในการสื่อสาร การใช้คำและภาษา เช่น ไม่สามารถใช้คำที่เหมาะสมในการพูดคุยสื่อสารได้ 4) มีปัญหาในการวางแผนและจัดการการงานต่าง ๆ เช่น ไม่สามารถจัดลำดับขั้นตอนในการทำงาน 5) มีปัญหาด้านการเคลื่อนไหวประสานงานกันของกล้ามเนื้อ ทำให้ไม่สามารถทำงานที่ละเอียดได้ 6) มีความสับสน มึนงง เลอะเลือน

2) การเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจ สมองเป็นจุดศูนย์รวมของความคิดและจิตใจ เมื่อสมองเสื่อมลงจึงอาจพบอาการทางด้านจิตใจ มีการเปลี่ยนแปลงของบุคลิกภาพ หรือมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม 1) มีอาการซึมเศร้า 2) เกิดความวิตกกังวล 3) มีความหวาดระแวง 4) ภาวะกายและใจไม่สงบ กระสับกระส่าย 5) มีอาการประสาทหลอน นอกจากนี้อาการสมองเสื่อมบางประเภททำให้เกิดอาการจำเพาะ เช่น ผู้ป่วยสมองเสื่อมที่มาพร้อมอาการทางประสาท Dementia with Lewy Bodies มักจะเกิดอาการเห็นภาพหลอนชัดเจน หรือสมองเสื่อมชนิด Frontotemporal Dementia : FTD อาการแรกเริ่มของผู้ป่วยจะมีการเปลี่ยนแปลงของบุคลิกหรือพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม โดยผู้ป่วยที่ประสบกับภาวะนี้อาจไม่สามารถแสดงความรู้สึกให้ผู้อื่นรับรู้ได้ หรืออาจชอบพูดจาหยาบคาย เปิดเผยตัวเอง หรือให้ความเห็นเรื่องทางเพศอย่างโจ่งแจ้ง โดยสาเหตุของอาการสมองเสื่อมมีสาเหตุมาจากความเสียหายหรือความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับสมอง โดยโรคอัลไซเมอร์เป็นสาเหตุที่พบบ่อยที่สุด และสมองเสื่อมจาก

โรคหลอดเลือด (Vascular Dementia) เป็นสาเหตุรองลงมา ซึ่งส่วนใหญ่แล้วสมองเสื่อมจะไม่สามารถรักษาให้กลับคืนเป็นปกติได้ และอาการมักเป็นมากขึ้นเมื่ออายุมากขึ้น

สาเหตุของอาการสมองเสื่อมชนิดที่ไม่สามารถกลับคืนเป็นปกติมีดังนี้ 1) โรคอัลไซเมอร์ เป็นสาเหตุที่พบมากที่สุด มักจะเกิดกับผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 65 ปี ขึ้นไป 2) ผู้ป่วยที่มีอาการสมองเสื่อมพร้อมกับอาการทางประสาท (Dementia with Lewy Bodies) ทำให้เสียความทรงจำในระยะสั้นและทำให้มีปัญหา นอนหลับ อาการประสาทหลอน หรือร่างกายขาดสมดุล 3) อาการสมองเสื่อมชนิด Frontotemporal Dementia (FTD) อาการที่พบคือ ผู้ป่วยจะมีบุคลิกที่เปลี่ยนแปลงไปหรือทำพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น พูดจาหยาบคายหรือแสดงกริยาที่ไม่เหมาะสมต่อผู้อื่น 4) โรคพาร์กินสัน โรคทางระบบประสาท ที่ทำให้เกิดอาการสมองเสื่อมได้เช่นกัน ผู้ป่วยจะมีปัญหาในการเคลื่อนไหวและการควบคุมการทำงานของ กล้ามเนื้อ 5) อาการสมองเสื่อมที่มาจากโรคหลอดเลือดสมองขาดเลือด (Vascular Dementia) มักจะเกิด ในผู้ป่วยเป็นโรคสมองขาดเลือด เป็นความดันโลหิตสูงระยะยาว โรคหลอดเลือดแดงแข็ง (Atherosclerosis) 6) การได้รับบาดเจ็บที่ศีรษะอย่างรุนแรง อาจทำให้มีปัญหาเกี่ยวกับความจำและสมาธิ

สาเหตุของสมองเสื่อมชนิดที่อาจรักษาให้กลับคืนเป็นปกติได้มีดังนี้ การได้รับสารพิษโลหะหนัก เช่น ตะกั่ว การขาดวิตามิน บี 12 ภาวะพร่องฮอร์โมนไทรอยด์ (Hypothyroidism) ผลข้างเคียงจากการ ใช้น้ำ เนื่องจากในสมองบางชนิด ภาวะโพรงสมองคั่งน้ำ (Hydrocephalus) สมองอักเสบ วัณโรค และเอดส์ เอชไอวี (HIV) (Dementia, n.d.)

บทความนี้ขอยกตัวอย่างการศึกษา สาเหตุ ลักษณะเฉพาะ และผลลัพธ์ของการหายไปของผู้ป่วย สมองเสื่อมในประเทศสหรัฐอเมริกา Rowe et al. (2011) ได้รวบรวมข้อมูลจากบทความและข่าวคนหายที่มีอาการสมองเสื่อมจำนวน 325 ราย และประเทศออสเตรเลีย MacAndrew et al. (2018) ได้รวบรวม ข้อมูลจากบทความและข่าวคนหายที่มีอาการสมองเสื่อม จำนวน 130 ราย โดยสรุปผลจากการศึกษาทั้ง ประเทศพบว่า จำนวนผู้สูญหายส่วนมากเป็นผู้ชาย สาเหตุการหาย เกิดขึ้นระหว่างการใช้ชีวิตประจำวัน เช่น สูญหายขณะที่ญาติหรือผู้ดูแลหลับหรือเผลอ และอาจเกิดจากการถูกระงับจากสภาพแวดล้อมหรือ คนใกล้ชิด เช่น เกิดการตกใจ หวาดกลัว และการสูญหายจากเดินทาง เช่น การร่อนในรถ การสูญหาย ขณะท่องเที่ยว เป็นต้น สถานที่หายส่วนใหญ่สูญหายจากบ้านของตนเองมากที่สุด รูปแบบการหายพบว่าการเดินทางหายบ่อยมากที่สุด อันดับสองคือการขับรถและการโดยสารรถประจำทาง พฤติกรรมของคนหาย ที่พบคือการพยายามหาทางกลับบ้าน การหลบหนีหรือหลบซ่อนทำให้การพบตัวคนหายอาจพบได้ตาม บริเวณถนน สถานที่ก่อสร้าง สถานที่กร้าง สถานที่ลับตาคนหรือบริเวณป่า ซึ่งระยะทางไม่ไกลจาก ตำแหน่งที่พบตัวครั้งสุดท้าย โดยการสูญหายอาจเป็นสาเหตุการเสียชีวิตที่เกิดจากโรคประจำตัว การติดเชื้อ จมน้ำ และเกิดอุบัติเหตุจากยานพาหนะ ซึ่งการช่วยเหลือคนหายขึ้นอยู่กับระยะเวลาการสูญหาย โดยผลการศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกาสรุปว่าสูญหายมากกว่า 1 วันโอกาสรอดชีวิตลดลงเหลือเพียง ร้อยละ 50 และการสูญหายไม่เกิน 5 วัน จากจำนวนคนหาย 45 คน พบว่ามีเพียงร้อยละ 20 ที่รอดชีวิต และผลการศึกษาของประเทศออสเตรเลียโอกาสพบตัวคนหายรอดชีวิตใช้เวลาไม่เกิน 6 วัน แต่หากเกิน 3 วัน มีโอกาสเสียชีวิตสูง ซึ่งผลการศึกษาของทั้งสองประเทศมีความคล้ายกัน ซึ่งการศึกษาของทั้งสอง ประเทศเกิดขึ้น ในช่วงเวลาที่แตกต่างกันและข้อมูลจาก Alzheimer's Disease Guide for Law Enforcement (2006) ระบุว่าเมื่อเกิดคนหายที่มีอาการสมองเสื่อมต้องติดตามคนหายให้พบภายใน ระยะเวลา 24 ชั่วโมง และการค้นหาควรเริ่มต้นค้นภายในระยะเวลา 6 ถึง 12 ชั่วโมงหลังจากการสูญหาย เพื่อช่วยเหลือคนหายที่มีอาการสมองเสื่อมจากการเกิดอุบัติเหตุและการเสียชีวิต (Rowe, 2003)

จากสาเหตุและผลกระทบของอาการสมองเสื่อมที่ทำให้เกิดการสูญหายของคนที่มมีอาการสมองเสื่อมนำไปสู่การให้ความสำคัญสำหรับการรวบรวมข้อมูล เพื่อให้สามารถติดตามคนหายและช่วยเหลือคนหายได้ทันทั่วทั้งที่ จึงได้มีแนวคิดเกี่ยวกับการตั้งคำถามในกรณีคนหายที่มีอาการสมองเสื่อม มีต้นแบบมาจากแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. แบบแจ้งคนหายของประเทศไทย
2. พิธีสารเฮร์เบิร์ต (The Herbert Protocol) ของประเทศอังกฤษ
3. แนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับคนหายที่มีอาการอัลไซเมอร์ ของประเทศสหรัฐอเมริกา
4. เทคนิคการสอบสวนและการสัมภาษณ์ สำหรับการค้นหาและป้องกันภัยให้กับคนหาย ของประเทศสหรัฐอเมริกา

2) แบบแจ้งคนหายของประเทศไทย

แบบแจ้งคนหายของประเทศไทย เป็นแบบฟอร์มสำหรับการรับแจ้งคนหายที่ใช้ในระบบฐานข้อมูลกลางในการจัดเก็บและสืบค้นข้อมูลบุคคลสูญหายและการพิสูจน์ศพนิรนามของประเทศไทย หรือเรียกโดยย่อว่า ระบบ ค.พ.ศ. หรือ CIR แบบแจ้งคนหายนั้นมีวัตถุประสงค์สำหรับการตรวจพิสูจน์บุคคลกับฐานข้อมูลคนหาย คนนิรนามและศพนิรนาม และการติดตามคนหาย ซึ่งประกอบด้วยหัวข้อสำหรับการบันทึกข้อมูล ดังนี้

- 1) ข้อมูลสำหรับเจ้าหน้าที่ ประกอบด้วย หน่วยงานที่รับแจ้ง ชั้นยศ ชื่อ-นามสกุล เจ้าหน้าที่รับเรื่อง ตำแหน่ง วันที่รับแจ้ง เลขทะเบียนคนหาย ช่องทางการรับเรื่องและการดำเนินการส่งข้อมูลต่อ
- 2) ข้อมูลผู้แจ้ง ประกอบด้วย ชื่อ-นามสกุลผู้แจ้ง เพศ เลขประจำตัวประชาชน เอกสารยืนยันบุคคลอื่น ๆ สัญชาติ ศาสนา ที่อยู่ของผู้แจ้ง เบอร์โทรศัพท์ ความเกี่ยวข้องกับบุคคลสูญหาย สถานีตำรวจที่ได้แจ้งความไว้ และชื่อพนักงานสอบสวนผู้รับแจ้ง
- 3) ข้อมูลของคนหาย ประกอบด้วย ชื่อ-นามสกุลคนหาย เพศ เลขประจำตัวประชาชน เอกสารยืนยันบุคคลอื่น ๆ สัญชาติ ศาสนา อาชีพ/สถานที่ทำงาน ที่อยู่ของคนหาย เบอร์โทรศัพท์ ภูมิลำเนาเดิม ก่อนหาย ภูมิลำเนาเดิมขณะหายสถานภาพตามกฎหมาย บุตรทางสายโลหิต ข้อสันนิษฐานการหายตัว ประวัติการหาย มูลเหตุก่อนสูญหาย
- 4) ตำหนิรูปพรรณของคนหายทั้งส่วนสูง น้ำหนักตัว แผลเป็น รอยสัก เป็นต้นลักษณะพิการ ข้อมูลทางการแพทย์และลักษณะพิเศษ การแต่งกายและเครื่องประดับ ทรัพย์สินสิ่งของที่นำติดตัวไปก่อนหาย
- 5) ภาพถ่ายคนหาย
- 6) การเผยแพร่ข้อมูลที่ต้องได้รับความยินยอมจากญาติ หรือผู้แจ้งหายให้ลงลายมือชื่อเพื่อยินยอมให้เผยแพร่ข้อมูลได้
- 7) ผลการตรวจเปรียบเทียบรูปพรรณสัณฐานคนหาย คนนิรนามและศพนิรนามเบื้องต้นว่า หลังจากจับคู่เปรียบเทียบแล้วตรงกับศพนิรนามในฐานข้อมูลที่มีหรือไม่

โดยแบบแจ้งคนหายมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับคนหายที่มีอาการสมองเสื่อม คือข้อสันนิษฐานถึงสาเหตุของการสูญหายว่าเกิดจากสาเหตุใด เช่น สูญหายจากการหลงทางหรือพลัดหลง สูญหายเนื่องจากมีพัฒนาการทางสมองช้า สูญหายเนื่องจากสติฟั่นเฟือนหรือมีอาการวิกลจริต ข้อสันนิษฐานดังกล่าวเป็นข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการประสานงานไปยังสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการคุ้มครองคนเร่ร่อนคนสมองเสื่อม

เพื่อตรวจสอบว่ามีข้อมูลของคนหายรายนี้หรือไม่ และจากข้อสันนิษฐานเจ้าหน้าที่สามารถบันทึก รายละเอียดเกี่ยวกับพฤติกรรมจากคำบอกเล่าของญาติได้ในหัวข้อมูลเหตุการณ์การหาย การรวบรวมข้อมูล ของแบบแจ้งคนหายจะเป็นการนำเข้าสู่ระบบฐานข้อมูลกลางในการจัดเก็บและสืบค้นข้อมูลบุคคลสูญหาย และพิสูจน์ศพนิรนาม เพื่อเข้าสู่กระบวนการตรวจพิสูจน์บุคคลกับฐานข้อมูลคนหายและศพนิรนามของ สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ และเผยแพร่ข้อมูลผ่านเว็บไซต์ของระบบ CIR (<https://www.thaimissing.go.th>) และ แอปพลิเคชัน “U-NAI” (อยู่ไหน) เพื่อการติดตามคนหายและประชาสัมพันธ์ (ระเบียบสำนัก นายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสนับสนุนการปฏิบัติงานติดตามคนหาย และการพิสูจน์คนนิรนามและศพนิรนาม พ.ศ.2564, 2564)

3) พิธีสารเฮร์เบิร์ต (The Herbert Protocol) ของประเทศอังกฤษ

พิธีสารเฮร์เบิร์ต (The Herbert Protocol) เป็นโครงการที่จัดตั้งขึ้นในประเทศอังกฤษโดยสำนัก ตำรวจเวสต์ยอร์กเชียร์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ร่วมมือกันจัดตั้งขึ้น โดยตั้งชื่อตามจอร์จ เฮร์เบิร์ต (George Herbert) ทหารผ่านศึกจากการยกพลขึ้นฝั่งนอร์ม็องดี ซึ่งเป็นบุคคลที่มีอาการสมองเสื่อม วัตถุประสงค์ของโครงการเพื่อช่วยเหลือผู้ดูแลคนที่มีอาการสมองเสื่อม โดยมีการบันทึกข้อมูลประวัติ ส่วนตัวและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับคนที่มีอาการสมองเสื่อม เพื่อให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถรวบรวมข้อมูลได้ อย่างรวดเร็วเมื่อเกิดการสูญหาย รวมทั้งประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการติดตาม คนหาย พิธีสารเฮร์เบิร์ต (The Herbert Protocol) มีการสัมภาษณ์ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ที่มีอาการสมองเสื่อม แบ่งออกเป็นหัวข้อหลักประกอบด้วย

- 1) ประวัติส่วนตัว ได้แก่ ชื่อ-นามสกุล ภาษาที่ใช้พูด หมายเลขโทรศัพท์เคลื่อนที่ ที่อยู่ปัจจุบัน
- 2) ข้อมูลรูปพรรณสัณฐาน ได้แก่ เพศ อายุ รูปร่าง เชื้อชาติ ความสูง น้ำหนัก สีตา สีผม ตาหนิ รอยสัก ลักษณะเด่นอื่น ๆ เป็นต้น
- 3) ประวัติทางการแพทย์ ได้แก่ การรักษาตามคำแนะนำของแพทย์ ปัญหาด้านการสื่อสาร ความบกพร่องทางร่างกาย ยาที่ใช้ประจำ อาการเมื่อขาดการกินยา ลักษณะอาการอื่น ๆ เป็นต้น
- 4) ประวัติที่ผ่านมา ได้แก่ อาชีพ เช่น คนหายทำงานที่ไหน (ให้ระบุงานล่าสุดและในอดีต) สถานที่ ที่ชื่นชอบและสนใจ เช่น สถาบันเทววิทยาสามวาทศาสตร์ ห้างสรรพสินค้า สถานที่ท่องเที่ยว ความสนใจและงานอดิเรก รวมถึงกิจกรรมโปรด เช่น ตกปลา, เล่นกีฬา การเดินทางและเส้นทางที่ใช้เป็นประจำ รวมถึงประวัติ การหายครั้งล่าสุด เป็นต้น
- 5) ข้อมูลเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์ ได้แก่ ความสามารถในการเดิน สามารถเดินได้คล่องตัวหรือต้องใช้ไม้เท้าช่วยพยุง ระยะทางที่เดินได้ไกลที่สุดเท่าไร ภาวะทางอารมณ์เป็นอย่างไรเมื่ออารมณ์เสียหรือกลัว เช่น ร้องไห้ โวยวาย ตื่นตระหนก ความสามารถในการขับขี่ยานพาหนะ เป็นต้น
- 6) คำถามเมื่อเกิดเหตุการณ์สูญหาย ได้แก่ เวลาที่พบล่าสุด สถานที่ที่เห็นล่าสุด สถานการณ์ก่อน การหาย การกินยาล่าสุด การแต่งกายและทรัพย์สินติดตัว

4) แนวทางการติดตามคนหายที่มีอาการอัลไซเมอร์ ของประเทศสหรัฐอเมริกา

แนวทางการปฏิบัติงานการติดตามคนหายที่มีอาการอัลไซเมอร์ ของ International Association of Chiefs of Police (2011) ประเทศสหรัฐอเมริกา มีวัตถุประสงค์สำหรับการรับแจ้งและสืบสวนสอบสวน ติดตามที่มีอาการสมองเสื่อม แนวทางการติดตามคนหายที่มีอาการอัลไซเมอร์มีแนวทางเกี่ยวกับการ

ตั้งคำถามที่ใช้สัมภาษณ์คนหายที่มีอาการสมองเสื่อมและการสัมภาษณ์ญาติหรือผู้แจ้ง เพื่อรวบรวมข้อมูลสำหรับการติดตามคนหาย มีอยู่ด้วยกัน 2 ลักษณะหัวข้อได้แก่

1) การตั้งคำถามเมื่อเจ้าหน้าที่พบบุคคลที่คาดว่าเข้าข่ายเป็นบุคคลที่มีอาการสมองเสื่อม มีจุดประสงค์เพื่อประเมินว่าบุคคลนั้นมีการตอบคำถามและการตอบสนองอย่างไร ตัวอย่างคำถามมีดังนี้

- 1) บุคคลนั้นมาจากที่ไหน ขณะนี้อยู่ที่ไหน และกำลังจะไปที่ไหนรวมถึงเส้นทางที่ใช้ไปที่นั้น
- 2) บุคคลนั้นชื่อ-นามสกุลอะไร และซักถามที่อยู่และหมายเลขโทรศัพท์บุคคลนั้น
- 3) ซักถามเกี่ยวกับวันและเวลาปัจจุบัน ณ ขณะนั้น (คำตอบเกี่ยวกับเวลา ไม่ควรเกิน 1 ชั่วโมง)
- 4) ซักถามเกี่ยวกับสถานที่ ณ ขณะนั้น เช่น ที่นี้จังหวัดอะไร อำเภออะไร

ถ้าการตอบคำถามมีลักษณะไม่ชัดเจนและสับสน ให้สันนิษฐานว่ามีอาการสมองเสื่อม ให้เจ้าหน้าที่ให้ความคุ้มครองและแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงประชาสัมพันธ์เพื่อแจ้งให้ญาติมารับตัวคนหาย

2) เป็นสถานการณ์เมื่อมีการสูญหายเกิดขึ้น เป็นการตั้งคำถามเกี่ยวกับการรับแจ้งคนหายที่มีอาการสมองเสื่อม มีการแยกคำถามออกเป็น 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 มุ่งเน้นรายละเอียดเกี่ยวกับคนหายและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ตัวอย่างคำถามมีดังนี้

- 1) ชื่อ อายุ เพศ ภาพถ่ายล่าสุด (ถ้ามี) การแต่งกายของคนหาย และข้อมูลผู้แจ้งคนหาย
- 2) เวลาและสถานที่ที่พบคนหายครั้งสุดท้าย
- 3) สุขภาพของคนหาย เช่น มีโรคประจำตัวอะไรบ้าง กินยาประจำหรือไม่ กินยาครั้งสุดท้ายเมื่อไร และมีอาการอย่างไรเมื่อขาดการกินยา
- 4) คนหายหายออกไปทางไหนประตูหรือช่องทางอื่น
- 5) คนหายหายไปด้วยวิธีใด เดินเท้าหรือขับรถ
- 6) มีประวัติการหายครั้งสุดท้ายหรือไม่
- 7) ญาติหรือผู้แจ้งดำเนินการค้นหาคนหายหรือไม่ หากมีให้ระบุขอบเขตการค้นหา

ส่วนที่ 2 มุ่งเน้นรายละเอียดเกี่ยวกับพฤติกรรม และความสามารถ รวมถึงภาวะทางอารมณ์ของคนหายตัวอย่างคำถามมีดังนี้

- 1) คนหายพกบัตรประชาชน อุปกรณ์สื่อสารหรืออุปกรณ์ติดตามตัวหรือไม่
- 2) คนหายจดจำที่อยู่หรือหมายเลขโทรศัพท์ได้หรือไม่
- 3) คนหายกลัวเจ้าหน้าที่ในเครื่องแบบหรือไม่
- 4) คนหายกลัวผู้คนหรือคนแปลกหน้าหรือไม่
- 5) คนหายพกพาอาวุธหรือไม่
- 6) สถานที่ที่คุ้นเคยและอยู่ใกล้กับที่อยู่ของคนหาย เช่น บ้านเกิด ที่ทำงานเก่า วัด เป็นต้น
- 7) กิจกรรมประจำวันของคนหายเป็นอย่างไร
- 8) คนหายพกเงินติดตัวหรือไม่
- 9) คนหายมีเพื่อนบ้านในระแวกใกล้เคียงที่อยู่หรือไม่
- 10) สิ่งที่คนหายสนใจ เช่น สถานที่ สิ่งของ สัตว์ หรือกิจกรรมอื่น ๆ
- 11) คนหายขึ้นรถโดยสารประจำทางหรือการใช้ระบบขนส่งสาธารณะได้หรือไม่
- 12) คนหายชอบหลบซ่อนหรือหลบหนีหรือไม่

การสัมภาษณ์ผู้ที่พบเห็นหรือติดต่อกับคนหายควรใช้ความละเอียดและรอบคอบ หากมีพยานหลายคน ควรสัมภาษณ์แยกกัน เพื่อป้องกันการจดจำที่คลาดเคลื่อนและอาจคล้อยตามกัน ทำให้การจดจำรายละเอียดที่สำคัญขาดหายไป (IACP, 2011)

5) เทคนิคการสอบสวนและการสัมภาษณ์ สำหรับการค้นหาและป้องกันภัยให้กับคนหายของสหรัฐอเมริกา

เทคนิคการสอบสวนและการสัมภาษณ์ สำหรับการค้นหาและป้องกันภัยให้กับคนหายของสำนักงานนายอำเภอ Contra Costa County ในรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา กล่าวถึงกระบวนการปฏิบัติงานด้านการติดตามคนหาย ซึ่งมีรายละเอียดส่วนหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการสูญหายของผู้ที่มีอาการสมองเสื่อมและการตั้งคำถามการสัมภาษณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการรวบรวมข้อมูล สำหรับการรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น ข้อมูลเบื้องต้นและข้อมูลเชิงลึก โดยข้อมูลเบื้องต้น ได้แก่ ชื่อ อายุ เพศ การแต่งกาย เวลาและสถานที่พบครั้งสุดท้าย ส่วนข้อมูลเชิงลึกเพื่อการติดตามคนหาย เจ้าหน้าที่ต้องสัมภาษณ์ข้อมูลคนหายและสาเหตุการสูญหาย โดยมีตัวอย่างคำถามดังต่อไปนี้

1) ความสามารถในการเดินทางของคนหาย เนื่องจากคนหายอาจเดินทางไปตามเส้นทางและสถานที่ต่าง ๆ และมีโอกาสเดินทางออกนอกพื้นที่อำเภอหรือจังหวัดของที่อยู่ตนเองได้ ตัวอย่างคำถาม คนหายสามารถเดินหรือขับรถได้หรือไม่ และสามารถเข้าถึงยานพาหนะ เช่น รถยนต์ จักรยาน เรือ หรือเครื่องบินได้หรือไม่ และสามารถใช้ระบบขนส่งสาธารณะหรือไม่ คนหายพกเงินหรือบัตรเครดิตหรือไม่

2) ความสามารถในการอยู่รอดของคนหาย การอยู่รอดในสภาพแวดล้อมในเมืองไม่อันตรายเท่ากับการอยู่ในถิ่นทุรกันดาร อย่างไรก็ตามคนหายบางคนไม่สามารถใช้ชีวิตได้อย่างคนทั่วไป เพราะขาดอาหารหรือที่พัก คนหายอาจกลัวและไม่กล้าขอความช่วยเหลือ ซึ่งส่งผลต่อการอยู่รอดของคนหาย ตัวอย่างคำถามมีดังนี้ คนหายมีเงินติดตัวหรือไม่ คนหายพกพาโทรศัพท์มือถือหรือไม่ เป็นต้น

3) ความคิดและความต้องการของคนหาย ความคิดและความต้องการส่งผลต่อพฤติกรรมของคนหาย ตัวอย่างเช่น คนหายที่มีอาการอัลไซเมอร์นึกถึงบ้านหลังเก่าก็จะพยายามหาทางกลับไปยังสถานที่แห่งนั้น และเมื่อไม่สามารถทำตามความคิดหรือความต้องการได้ อาจก่อให้เกิดการคิดสั้นฆ่าตัวตายหรือทำร้ายตัวเอง ตัวอย่างคำถาม ได้แก่ คนหายไปเดินเล่นใช้หรือไม่ คนหายพยายามค้นหามนุษย์ สิ่งของ หรือสิ่งอื่น ๆ อยู่หรือไม่ คนหายได้ทั้งข้อความไว้หรือไม่ หรือมีบันทึกส่วนตัวหรือไม่ เป็นต้น

4) ความสามารถในการตอบสนองของคนหาย เช่น การขานรับต่อการเรียกชื่อหลายครั้ง ในสถานการณ์ปกติ ในบางกรณีสภาพแวดล้อมรอบตัวคนหายอาจส่งผลให้คนหายไม่ต้องการให้ใครพบเจอ และจะหลบซ่อนรวมถึงไม่ขานรับต่อเสียงเรียก เว้นแต่คนหายมีความไว้วางใจต่อเสียงเรียกนั้นหรืออาจมีการใช้รหัสลับในการสื่อสารกับคนหาย ตัวอย่างคำถาม ได้แก่ คนหายรู้สึกผิดหรือได้ทำความผิดอะไรหรือไม่ คนหายมีอาการหวาดกลัวสิ่งใดหรือไม่ คนหายที่มีปัญหาทางจิตใจทางร่างกายหรือไม่ คนหายมีปัญหาในการสื่อสารหรือไม่ เช่น การพูดติดอ่าง เป็นต้น

5) ความสนใจและความชอบของคนหาย เช่น คน สัตว์ สิ่งของ สถานที่ ตัวอย่างคำถาม ได้แก่ คนหายไม่ชอบหรือไม่พอใจสิ่งใดบ้าง คนหายชอบสถานที่คนพลุกพล่านหรือไม่ คนหายชอบอยู่คนเดียวหรือไม่ คนหายชอบสัตว์หรือไม่ คนหายกลัวคนในเครื่องแบบหรือไม่ คนหายชอบดื่มน้ำหรือไม่ เป็นต้น

6) เหตุการณ์ในอดีตและเหตุการณ์ล่าสุดของคนหาย เหตุการณ์จะมีอิทธิพลต่อความทรงจำและส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของคนหายในปัจจุบัน ตัวอย่างเช่น ผู้ที่เป็นโรคอัลไซเมอร์มักคิดว่าพวกเขามีชีวิตอยู่ใน

อดีตและจะพยายามกลับไปยังที่อยู่อาศัยแห่งนั้นในอดีต หรือการไปหาเพื่อนที่ไม่ได้เจอกันมาเป็นเวลานาน บางครั้งคนหายอาจจะพูดถึงเหตุการณ์เหล่านั้นให้ฟังบ่อย ๆ ตัวอย่างคำถามได้แก่ คนหายมีภูมิลำเนาเดิมจากที่ไหน คนหายกลับไปยังสถานที่แห่งนั้นบ่อยหรือไม่ คนหายมีญาติหรือเพื่อนกี่คนและแต่ละคนอยู่ที่ไหนบ้าง คนหายเคยทำงานเกี่ยวกับอะไรและสถานที่ทำงานอยู่ที่ไหน คนหายเพิ่งกลับจากการเดินทางหรือไม่และสถานที่ล่าสุดคือที่ใด (Young, 2005)

จากแนวทางการตั้งคำถามที่กล่าวมาข้างต้นมีจุดประสงค์ที่คล้ายกันคือการรวบรวมข้อมูลเพื่อการติดตามคนหายและช่วยเหลือคนหายที่มีอาการสมองเสื่อม ซึ่งอาจความแตกต่างกันโดยแบบรับแจ้งคนหายของประเทศไทย จะใช้ในกรณีที่มีการสูญหายเกิดขึ้นและนำข้อมูลคนหายเปรียบเทียบกับฐานข้อมูลคนหาย คนนิรนามและศพนิรนามของเพื่อการพิสูจน์บุคคลและรวบรวมข้อมูลไว้เป็นฐานข้อมูล รวมถึงการเผยแพร่ข้อมูลประชาสัมพันธ์ติดตาม พิธีสารเฮร์เบิร์ต (The Herbert Protocol) ใช้สำหรับบันทึกข้อมูลคนที่มีอาการสมองเสื่อมและเพื่ออำนวยความสะดวกด้านข้อมูลให้กับเจ้าหน้าที่เมื่อเกิดการสูญหาย แนวทางการปฏิบัติงานการติดตามคนหายที่มีอาการอัลไซเมอร์ ของประเทศสหรัฐอเมริกา ใช้สำหรับสำหรับการรับแจ้งและสืบสวนสอบสวนติดตามที่มีอาการสมองเสื่อม และเทคนิคการสอบสวนและการสัมภาษณ์ สำหรับการค้นหาและป้องกันภัยให้กับคนหาย ของประเทศสหรัฐอเมริกา ใช้สำหรับการสืบสวนสอบสวนติดตามคนหายและสัมภาษณ์ข้อมูลคนหายทุกกรณี

6) การประยุกต์ใช้สำหรับประเทศไทย

สำหรับแนวทางการตั้งคำถามสำหรับการประยุกต์ใช้สำหรับประเทศไทย ผู้นำเสนอบทความมีแนวคิดจากแบบแจ้งคนหายของประเทศไทยที่สามารถนำมาพัฒนาต่อยอดเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพสำหรับการรวบรวมข้อมูลคนหายที่มีอาการสมองเสื่อมได้มากยิ่งขึ้น จากการนำเสนอการตั้งคำถามสำหรับการสัมภาษณ์ข้อมูลคนหายจากญาติหรือผู้แจ้งสามารถนำประเด็นคำถามมาจัดทำเป็นแบบฟอร์มสำหรับการบันทึกข้อมูลคนหายที่มีการสมองเสื่อมโดยเฉพาะและนำมาใช้ประกอบกับแบบแจ้งคนหายในกรณีการรับแจ้งคนหายที่มีอาการสมองเสื่อมโดยตัวอย่างคำถามมีดังนี้

- 1) เวลาและสถานที่ที่พบคนหายครั้งสุดท้าย
- 2) คนหายหายออกไปทางใดประตูหรือช่องทางอื่น
- 3) คนหายหายไปด้วยวิธีใด เดินเท้าหรือขับรถ
- 4) มีประวัติการหายครั้งสุดท้ายหรือไม่
- 5) คนหายพกบัตรประชาชน อุปกรณ์สื่อสารหรืออุปกรณ์ติดตามตัวหรือไม่
- 6) คนหายจดจำที่อยู่หรือหมายเลขโทรศัพท์ได้หรือไม่
- 7) คนหายกลัวเจ้าหน้าที่ในเครื่องแบบ ผู้คนหรือคนแปลกหน้าหรือไม่
- 8) คนหายพกพาอาวุธหรือไม่
- 9) สถานที่ที่คุ้นเคยและอยู่ใกล้กับที่อยู่ของคนหาย เช่น บ้านเกิด ที่ทำงานเก่า วัด เป็นต้น
- 10) กิจกรรมประจำวันของคนหายเป็นอย่างไร
- 11) คนหายพกเงินติดตัวหรือไม่
- 12) คนหายมีเพื่อนบ้านในระแวกใกล้เคียงที่อยู่หรือไม่
- 13) สิ่งที่คนหายสนใจ เช่น สถานที่ สิ่งของ สัตว์ หรือกิจกรรมอื่น ๆ
- 14) คนหายขึ้นรถโดยสารประจำทางหรือการใช้ระบบขนส่งสาธารณะได้หรือไม่

15) คนหายชอบหลบซ่อนหรือหลบหนีหรือไม่

16) ญาติหรือผู้แจ้งดำเนินการค้นหาคนหายหรือไม่ หากมีให้ระบุขอบเขตการค้นหา

สำหรับแนวทางการตั้งคำถามสำหรับการประยุกต์ใช้สำหรับประเทศไทยนั้นเป็นการสังเคราะห์ของประเด็นคำถามเบื้องต้น จำเป็นต้องมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการตั้งคำถามในกรณีคนหายที่มีอาการสมองเสื่อม จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการติดตามคนหายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับคนที่มีอาการสมองเสื่อมต่อไป

บทวิเคราะห์และบทวิจารณ์

การติดตามหาคนหายที่มีอาการสมองเสื่อมในปัจจุบันมีความซับซ้อนและยากลำบากในการติดตาม เนื่องจากการสูญเสียความทรงจำและมีความบกพร่องทางพฤติกรรม การคิดและการตัดสินใจ รวมถึงไม่สามารถสื่อสารได้ว่าตัวเองเป็นใคร เมื่อเกิดการสูญหายมีโอกาสเปลี่ยนสถานะเป็นคนเร่ร่อน คนนิรนาม และมีโอกาสเกิดอุบัติเหตุหรือถูกทำร้ายร่างกายจนถึงขั้นเสียชีวิตกลายเป็นศพนิรนาม การรวบรวมข้อมูลคนหายที่ตรงประเด็นและครบถ้วน จะเป็นการเพิ่มโอกาสในการติดตามคนหายและช่วยเหลือคนหายที่มีอาการสมองเสื่อมจากการเกิดอุบัติเหตุและการเสียชีวิต ความรวดเร็วในการติดตามถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่สุดสำหรับคดีคนหายที่มีอาการสมองเสื่อม ควรติดตามคนหายให้พบภายในระยะเวลา 24 ชั่วโมง และควรเริ่มต้นค้นภายในระยะเวลา 6 ถึง 12 ชั่วโมงหลังจากการสูญหาย เพื่อช่วยเหลือคนหาย ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับอาการสมองเสื่อมที่มีผลกระทบต่อ พฤติกรรม ภาวะทางอารมณ์ และการใช้ชีวิตประจำวันของคนที่มีอาการสมองเสื่อม สามารถช่วยให้เจ้าหน้าที่เข้าใจเกี่ยวกับคนหาย รวมถึงการมีเครื่องมือที่สำคัญในการรวบรวมข้อมูลคนหายคือการตั้งคำถามในกรณีคนหายที่มีอาการสมองเสื่อม ที่มีลักษณะคำถามที่ตรงประเด็นกับการสูญหาย โดยคำถามที่ได้นำเสนอในบทความนี้ มีรูปแบบของการตั้งคำถามที่ตรงประเด็นและมีประโยชน์ต่อการติดตามคนหาย เพราะลักษณะของคำถามมีการให้ความสำคัญกับมูลเหตุก่อนการหาย พฤติกรรม และสมรรถภาพของคนหาย รวมถึงสาเหตุการสูญหาย ประเด็นคำถามควรประกอบไปด้วยข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับคนหาย วันและเวลาที่หาย มูลเหตุการหาย การหายช้า และคำถามที่ทำให้สามารถนึกถึงสิ่งที่คนหายพูดถึงบ่อยๆ และให้ความสนใจมากเป็นพิเศษ หากพูดในภาพรวมคือคำถามต้องทำให้ญาติจำข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับคนหายมากที่สุดในทุกๆ เรื่องราวทั้งในอดีต ปัจจุบัน และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นล่าสุด ข้อมูลดังกล่าวจะสามารถเพิ่มโอกาสในการพบเบาะแสของคนหาย ซึ่งข้อมูลจากการสัมภาษณ์ที่มีประสิทธิภาพจะทำให้การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์ของเจ้าหน้าที่ รวมถึงการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเพื่อรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ และการวางแผนติดตามคนหายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

สำหรับความแตกต่างของคำถามมีอิทธิพลมาจากสภาพทางสังคมในแต่ละประเทศ เนื่องจากลักษณะเชื้อชาติ สังคม วัฒนธรรมและประเพณี สภาพทางภูมิศาสตร์ การคมนาคม และรูปแบบการดำเนินชีวิต การตั้งคำถามต้องสอดคล้องกับหลักความเป็นจริงที่สามารถเกิดขึ้นได้ สำหรับแนวทางการตั้งคำถามสำหรับการสัมภาษณ์ข้อมูลกรณีคนหายที่มีอาการสมองเสื่อมถือว่าเป็นส่วนสำคัญ เห็นควรให้มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับประเด็นคำถามสำหรับการสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึกกรณีคนหายที่มีอาการสมองเสื่อมและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับคนหายทั้งหมดต่อไป

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ปัจจุบันสังคมไทยแนวโน้มการเพิ่มจำนวนคนหายที่มีอาการสมองเสื่อม การเตรียมความพร้อมสำหรับการรวบรวมข้อมูลโดยการนำประเด็นการตั้งคำถามกรณีคนหายที่มีอาการสมองเสื่อมมาศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึก จะสามารถยกระดับการทำงานติดตามคนหายที่มีอาการสมองเสื่อมได้มากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามการตั้งคำถามในกรณีคนหายที่มีอาการสมองเสื่อม ที่ตรงประเด็นกับการสูญหายจะสามารถส่งผลให้การรวบรวมข้อมูลช่วยเพิ่มโอกาสในการติดตามคนหาย การพัฒนาเกี่ยวกับการตั้งคำถามสำหรับประเทศไทยจำเป็นต้องมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับลักษณะพฤติกรรมและวัฒนธรรมของคนไทยและการสร้างเครือข่ายสำหรับการประสานงานสำหรับการติดตามคนหายที่มีอาการสมองเสื่อม ดังนั้นกล่าวโดยสรุปได้ว่าแนวทางการตั้งคำถามจะช่วยทำให้เจ้าหน้าที่สามารถรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลและการวางแผนการติดตามได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงมีประโยชน์สำหรับการส่งต่อข้อมูลที่ชัดเจนให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อความรวดเร็วของการติดตามมากยิ่งขึ้น การตั้งคำถามในกรณีคนหายที่มีอาการสมองเสื่อม จะไม่ก่อให้เกิดประโยชน์หากไม่ได้รับความร่วมมือจากญาติหรือผู้เกี่ยวข้องถึงหน่วยงานทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากกระบวนการติดตามคนหายที่มีอาการสมองเสื่อมมีวัตถุประสงค์หลักคือการพาคนหายกลับสู่ครอบครัวอย่างปลอดภัยนั่นเอง

เอกสารอ้างอิง

- Alzheimer's Disease Guide for law enforcement. (2006). Retrieved October 16, 2021, from https://www.alz.org/national/documents/safereturn_lawenforcement.pdf.
- Dementia. Retrieved October 16, 2021, from <https://www.pobpad.com/%E0%B8%AA%E0%B8%A1%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B9%80%E0%B8%AA%E0%B8%B7%E0%B9%88%E0%B8%AD%E0%B8%A1>. (In Thai).
- IACP National Law Enforcement Policy Center. (2011). **Missing Persons with Alzheimer's Disease**. Retrieved August 7, 2020, from <https://www.theiacp.org/sites/default/files/all/a/AlzheimersPaper.pdf>.
- MacAndrew, M., Schnitker, L., Shepherd, N., & Beattie, E. (2018). People with dementia getting lost in Australia: Dementia related missing person reports in the media. **Australasian journal on Ageing**. 37(3). E97-E103.
- Rowe, M. (2003). People with Dementia Who Become Lost. **American Journal of Nursing**. 103(7). 32-39.
- Rowe, M. A., Vandever, S. S., Greenblum, C. A, List, L. N., Fernandez, R. M., Mixson, N. E., & Ahn, H.C. (2011). Persons with dementia missing in the community: Is it wandering or something unique. **BMC Geriatrics**. 28(1).
- The Committee on Development of Search of Missing Persons and Identification of Unidentified Remains System Central Institute of Forensic Science, Ministry of Justice Thailand (2564). **Missing Persons Form**. Retrieved October 16, 2021, from <https://www.thaimissing.go.th>. (In Thai).

The Herbert Protocol. Retrieved November 28, 2020, from <https://www.westyorkshire.police.ukadvice/personal-safety-and-possessions/dementia-awareness/dementia-awareness/herbert-protocol-missing-person-incident-form>.

Muangpaisan, W. (2019). **Dementia: Prevention, Assessment and Care.** (5). Bangkok, Thailand: Parbpim Ltd. (In Thai).

Young, C. (2005). **Investigation and Interviewing Techniques for Search and Rescue Responders.** Retrieved November 28, 2020, from <http://www.1srg.org/Contributed/Materials/Investigation%20and%20Interviewing%20paper%20v3.0%208-2005.pdf>.

ประวัติผู้เขียน

คำนำหน้า ชื่อ-สกุล

ตำแหน่ง/สถานะ

ที่อยู่หน่วยงาน/สังกัด

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์

นายดำรงศักดิ์ ขวนขวย *

นักนิติวิทยาศาสตร์ปฏิบัติการ

กองพัฒนาระบบการติดตามคนหายและการพิสูจน์ศพนิรนาม

สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ ชั้น 8 อาคารรัฐประศาสนภักดี (อาคาร B) ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่

กรุงเทพมหานคร 10210

aodmpic.5456@gmail.com

คำนำหน้า ชื่อ-สกุล

ตำแหน่ง/สถานะ

ที่อยู่หน่วยงาน/สังกัด

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พันตำรวจเอก ดร.สฤณี สืบพงษ์ศิริ

อาจารย์

คณะอาชีววิทยาและการบริหารงานยุติธรรม มหาวิทยาลัยรังสิต

เลขที่ 52/347 หมู่บ้านเมืองเอก ถ.พหลโยธิน ต.หลักหก อ.เมือง

จ.ปทุมธานี 12000

saritsu2019@gmail.com

คำนำหน้า ชื่อ-สกุล

ตำแหน่ง/สถานะ

ที่อยู่หน่วยงาน/สังกัด

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์

นางนารธิดา สุศรี

นักนิติวิทยาศาสตร์ชำนาญการพิเศษ

กองพัฒนาระบบการติดตามคนหายและการพิสูจน์ศพนิรนาม

สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ ชั้น 8 อาคารรัฐประศาสนภักดี (อาคาร B) ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่

กรุงเทพมหานคร 10210

narttida2007@hotmail.com

* ผู้ประพันธ์บรรณกิจ (Corresponding Author)